

NVO Handreiking Toelichting beroepscode voor bijzondere curators

Inleiding

Leden van NVO en NIP¹ die op grond van artikel 1:250 BW de functie van bijzondere curator uitvoeren, dienen bij hun functie-uitoefening alert te zijn op een aantal aspecten die gerelateerd zijn aan de beroepscode van NVO (september 2021) en NIP (2015). Specifiek voor deze vorm van beroepsuitoefening zijn onderwerpen als rolintegriteit, opdrachtgeverschap en toestemming gecompliceerd. Juist omdat er een rechterlijke opdracht aan ten grondslag ligt. Daarom wordt in dit document een aantal van deze aspecten toegelicht, als nadere invulling van en toelichting op de beroepscode.

Deze toelichting is geen protocol of set van eisen, en is ook niet uitputtend of volledig, maar is bedoeld om (ortho)pedagogen en psychologen te ondersteunen om hun werk als bijzondere curator professioneel en ethisch verantwoord uit te voeren, waarbij de beroepscode van NVO en NIP leidend zijn. Dit kan de bijzondere curator ook behulpzaam zijn bij het informeren van betrokkenen over de inhoud en uitvoering van de opdracht, hun rechten met betrekking tot de rapportage en het wegnemen van eventuele onduidelijkheden of misverstanden over het aan de rechter uit te brengen advies.

NVO Spreekuur Beroepsethiek

NVO-leden die beroepsethische vragen hebben naar aanleiding van een casus, of die willen overleggen over een ethisch dilemma kunnen gebruik maken van het Spreekuur Beroepsethiek van de NVO. Iedere maandag en donderdag van 09.30 – 12.30 uur: 030 – 232 24 07, toets 2 of per mail via vragenberoepsethiek@nvo.nl.

¹ Deze handreiking is gemaakt in nauw overleg met het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP). Een nagenoeg identieke versie van de handreiking is voor psychologen beschikbaar bij het NIP.

Inhoudsopgave

De bijzondere curator (art 1:250 BW) 4

1. Wie is de opdrachtgever?	5
2. Wie is belanghebbende, cliënt of betrokkene?.....	5
3. Wat is de opdracht van de bijzondere curator?	5
4. Hoe kan de opdracht worden uitgevoerd?.....	5
5. Wat is de rol en functie van de bijzondere curator?	7
6. Wat zijn de kwaliteitseisen bij het verslag?	7
7. Hoe blijft de bijzondere curator onpartijdig en onafhankelijk?.....	8
8. Hoe voorkomt de bijzondere curator dat hij op de stoel van de rechter gaat zitten?	9

De bijzondere curator (art 1:250 BW)

Wanneer er sprake is van een belangenconflict tussen een minderjarig kind en zijn/haar ouders of voogd over de verzorging, opvoeding of het vermogen van het kind dan kan de rechter een bijzondere curator (BC) benoemen in een lopende procedure of als er (nog) geen procedure is, om de minderjarige ter zake, zowel in als buiten rechte te vertegenwoordigen' (artikel 1:250 Burgerlijk Wetboek (BW))². De bijzondere curator krijgt opdracht van de rechter om 'de stem van het kind' te vertegenwoordigen, zowel in de rechtszaak over het belangenconflict als daarbuiten, bijvoorbeeld in gesprek met belanghebbenden.

In het adviesrapport "Vechtende ouders, het kind in de knel"³ (d.d. 31-03-2014) over het verbeteren van de positie van kinderen in vechtscheidingen, worden aanbevelingen door de Kinderombudsman gedaan om naast advocaten steeds vaker gedragswetenschappers te benoemen als bijzondere curator. Inmiddels is er ook een beschrijving van het werkproces van de bijzondere curator in de vorm van een "Leidraad werkwijze en verslag bijzondere curatoren ex art. 1:250 BW" verschenen⁴.

De bijzondere curator behartigt in een belangenconflict het belang en de stem van de betrokken minderjarige in de procedure. De bijzondere curator vertegenwoordigt de minderjarige in en buiten rechte en behartigt diens belangen, in die zin is de minderjarige de **cliënt** van de bijzondere curator. Ook heeft de bijzondere curator een

informatieplicht ten opzicht van de minderjarige cliënt en betrokkenen.

De beroepscode van de NVO c.q. het NIP is de leidraad voor het beroepsmatig handelen van (ortho)pedagogen en psychologen. De code bevat de kwalitatieve beroepsethische regels die bij de beroepsuitoefening van belang zijn. De code bevat zowel concrete regels als algemene basisprincipes en uitgangspunten, waarin de geest van 'de goede beroepsuitoefening' is samengevat. De beroepscode maakt onderdeel uit van de professionele standaard voor de beroepsgroep. Dat betekent dat deze in principe ook geldt voor professionals die geen lid zijn van de beroepsvereniging. De beroepscode van NVO en NIP zijn dan ook leidend bij de beroepsuitoefening van de gedragswetenschapper als bijzondere curator. De beroepscode spreekt de (ortho)pedagoog en psycholoog immers aan uit hoofde van hun beroep. Hun beroepsmatig handelen omvat alle werkzaamheden die zij verrichten in de hoedanigheid, functie van of met de aanduiding '(ortho)pedagoog' of 'psycholoog' (artikel 1.1 Beroepscode NIP en artikel 1.3 Beroepscode NVO). Daaronder valt ook de rol en functie van bijzondere curator. Deze notitie geeft een nadere toelichting op de beroepscode van NVO en NIP voor de specifieke positie van de gedragswetenschapper als bijzondere curator. Waar van toepassing worden de relevante codeartikelen in de tekst vermeld.

In deze notitie worden de volgende relevante beroepsethische aspecten behandeld:

1. Wie is de opdrachtgever?
2. Wie is belanghebbende, cliënt of betrokkene?
3. Wat is de opdracht van de bijzondere curator?
4. Hoe kan de opdracht worden uitgevoerd?
5. Wat is de rol en functie van de bijzondere curator?
6. Wat zijn de kwaliteitseisen bij het verslag?
7. Hoe blijft de bijzondere curator onpartijdig en onafhankelijk?
8. Hoe voorkomt de bijzondere curator dat hij op de stoel van de rechter gaat zitten?

² Artikel 1: 250 BW

• Wanneer in aangelegenheden betreffende diens verzorging en opvoeding, dan wel het vermogen van de minderjarige, de belangen van de met het gezag belaste ouders of een van hen dan wel van de voogd of de beide voogden in strijd zijn met die van de minderjarige, benoemt de rechtbank, dan wel, indien het een aangelegenheid inzake het vermogen van de minderjarige betreft, de kantonrechter, of, indien de zaak reeds aanhangig is, de desbetreffende rechter, indien hij dit in het belang van de minderjarige noodzakelijk acht, daarbij in het bijzonder de aard van deze belangenstrijd in aanmerking genomen, op verzoek van een belanghebbende of ambtshalve een bijzondere curator om de minderjarige ter zake, zowel in als buiten rechte, te vertegenwoordigen.

• In geval van een verzoek van de raad voor de kinderbescherming als bedoeld in artikel 242a benoemt de kinderrechter bij de aanvang van het geding een bijzondere curator om de minderjarige, zowel in als buiten rechte, te vertegenwoordigen.

³ <https://www.dekinderombudsman.nl/publicaties/rapport-vechtende-ouders-het-kind-in-de-knel>

⁴ <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/leidraad-werkwijze-en-verslag-bijzondere-curatoren-ex-art-1-250-bw.pdf#search=bijzondere%20curator>

1. Wie is de opdrachtgever?

De rechtbank of het gerechtshof kan besluiten een gedragswetenschapper, te weten een (ortho)pedagoog of psycholoog, als bijzondere curator te benoemen als er sprake is van een concreet en wezenlijk belangenconflict tussen kind en ouder dat betrekking heeft op de verzorging, de opvoeding of het vermogen van het kind. De rechter kan een bijzondere curator ambtshalve benoemen (omdat de rechter dat zelf noodzakelijk vindt) of op verzoek van het minderjarige kind zelf of andere belanghebbenden, zoals (pleeg)ouders, jeugdbeschermer benoemd in het kader van een OTS⁵, voogd, of de voogdijinstelling.

De rechter benoemt de bijzondere curator en formuleert de opdracht. De opdracht is vastgelegd in de beschikking van de rechter. Daarmee is de rechter de externe opdrachtgever. Dat heeft tot gevolg dat er – in afwijking van de hoofdregel – géén toestemming nodig is van wettelijk vertegenwoordigers voor het gesprek van de bijzondere curator met hun kind(eren). De professionele relatie komt immers tot stand als gevolg van de opdracht van de rechter (art 21 Beroepscode NVO, artikel 61 Beroepscode NIP). Dan is wel van belang dat de bijzondere curator zelf, net als bij iedere opdracht, tegenover alle betrokkenen duidelijkheid geeft over de inhoud van de opdracht en de manier waarop deze daaraan invulling geeft, zodat daar geen misverstand over kan bestaan.

2. Wie is belanghebbende, cliënt of betrokkene?

Definities binnen de rechtspraak kunnen afwijken van definities in de beroepscode. In een juridische procedure bij de rechter is het belangrijk om te weten wie de ‘belanghebbenden’ zijn. ‘Belanghebbenden’ zijn diegenen die een rechtstreeks belang hebben bij een rechtszaak. Als de rechter een bijzondere curator benoemt dan zijn er diverse belanghebbenden. Dit is in de eerste plaats de minderjarige, maar ook de ouders met gezag, de voogd en andere personen die een ‘family life’ met de minderjarige hebben.

De bijzondere curator behartigt het belang van het kind in een belangenconflict. Het kind is dan beroepsethisch gezien ook de cliënt (artikel 4 en 5 Beroepscode NVO, artikel 1.4 Beroepscode NIP) ofwel betrokkene (artikel 1.2 Beroepscode NIP). De belanghebbenden in een juridische procedure bij een rechter zijn meestal tevens degenen die de curator spreekt in het kader van de opdracht van de rechter.

De bijzondere curator doet, passend bij de door de rechter geformuleerde opdracht, bevindingen met betrekking tot het kind en mogelijk ook tot belanghebbenden op

basis van bijv. gesprekken, onderzoek en zo mogelijk bemiddeling. Deze bevindingen vormen de grondslag voor het verslag aan de rechtbank.

Voor de tuchtrechter is voor de beoordeling van de ontvankelijkheid van een klacht tegen de bijzondere curator bepalend of de klager als betrokkene of belanghebbende kan worden beschouwd. In dat geval kan het tuchtcollege de klacht in behandeling nemen.

3. Wat is de opdracht van de bijzondere curator?

De opdracht van de bijzondere curator wordt verstrekt door de rechter (de beschikking) en deze bevat het doel en de onderzoeksvragen (de precieze taken van de bijzondere curator). De bijzondere curator beoordeelt vervolgens op basis van diens professionele autonomie welke werkwijze en invulling het beste past binnen de door de rechter geformuleerde opdracht. Vooraf controleert de bijzondere curator bij betrokkenen of de opdracht van de rechter voldoende duidelijk is. Is dit niet het geval dan overlegt de bijzondere curator met de rechtbank. Zo nodig wordt de formulering van de opdracht aangepast. Dit vloeit voort uit de professionele verantwoordelijkheid van de bijzondere curator om er zorg voor te dragen dat ook de cliënt/betrokkenen over dezelfde informatie beschikken over de opdracht en de voorgenomen werkwijze (artikel 22 Beroepscode NVO, artikel 64 Beroepscode NIP).

De bijzondere curator wordt benoemd om te onderzoeken of een oplossing mogelijk is voor een concreet en wezenlijk belangenconflict tussen kind en ouder en/of voogd dat betrekking heeft op de verzorging, de opvoeding of het vermogen van het kind, of het verhelderen van de situatie waarin de jeugdige verkeert. Het doel van de werkzaamheden van de bijzondere curator is het geven van een professioneel gewogen advies aan de rechter. De bijzondere curator draagt bouwstenen aan voor de rechter om tot een besluit te kunnen komen over het belangenconflict dat aan de rechter is voorgelegd. Hierbij kan gedacht worden aan belangenconflicten over gezag, zorg, omgang en de hoofdverblijfplaats van de minderjarige. Maar ook de schoolkeuze, stagekosten, spaarrekening van het kind, erfenissen, pleegzorg of uithuisplaatsing kunnen zodanig onderdeel van een belangenconflict zijn dat het kind ‘klem’ komt te zitten.

4. Hoe kan de opdracht worden uitgevoerd?

De bijzondere curator spreekt eerst en vooral met het kind c.q. de kinderen en kan gesprekken voeren met alle betrokkenen en eventuele derden zoals school,

⁵ Onder toezicht stelling.

pleegouders en gezinsvoogd c.q. jeugdbeschermer en brengt daarvan verslag uit aan de rechtbank en geeft zijn daarin vervatte professionele oordeel in de vorm van een advies. De bijzondere curator doet zo goed mogelijk feitenonderzoek passend bij de door de rechter gestelde vragen. Hij kan ook eventueel zelf (proberen te) bemiddelen of mediation adviseren, afhankelijk van diens competenties.

De bijzondere curator spreekt – naast belanghebbenden/partijen – in ieder geval met derden die genoemd worden in de beschikking of vraagt hen schriftelijk om (specifieke) informatie. Overigens behoort het tot de professionele autonomie van de bijzondere curator om ook op eigen initiatief het gesprek met – niet nader in de beschikking genoemde – derden te voeren. Ook mag de bijzondere curator – gemotiveerd – afzien van het spreken van informanten die zijn aangedragen door een ouder (College van Toezicht NVO 18/09)⁶.

Zo kan de bijzondere curator het relevant en noodzakelijk vinden om te spreken met een hulpverlener, die bijvoorbeeld bij het kind betrokken is in het kader van behandeling, begeleiding of onderzoek. Op grond van de opdracht tot vertegenwoordiging van het kind in en buiten rechte is te onderbouwen dat de bijzondere curator daarvoor – net als bij het gesprek met het kind – geen toestemming nodig heeft van de wettelijk vertegenwoordiger(s). Ook in dat geval is het van belang dat de bijzondere curator de ouders daarover zoveel mogelijk van te voren informeert en uitlegt waarom deze dit gesprek noodzakelijk vindt in het kader van de opdracht. Als een ouder een bezwaar heeft tegen het spreken van een derde, dan bekijkt de curator in hoeverre het bezwaar kan worden weggenomen of daaraan kan worden tegemoetgekomen. Kan het bezwaar niet worden weggenomen dan weegt de curator het bezwaar van de ouder en het belang van het kind dat de derde wordt gesproken.

Omgekeerd is er voor de (ortho)pedagoog of psycholoog die door de bijzonder curator wordt benaderd voor informatie geen sprake van een wettelijk meldrecht. Uitgangspunt is dat toestemming van ouder en/of minderjarige noodzakelijk is om gegevens te verstrekken aan de bijzondere curator. De vertrouwensrelatie staat immers centraal. Wanneer deze geen toestemming krijgt, kan de (ortho)pedagoog of psycholoog als goed hulpverlener de zorgvuldige onderbouwde afweging maken dat het belang van het kind zwaarder moet wegen dan de geheimhoudingsplicht. Daarover dient de hulpverlener de ouders en/of het kind vooraf openheid te geven.

Diagnostiek

De bijzondere curator behartigt het belang van het kind en is daarmee stem van het betrokken kind en heeft de opdracht tot het nader in kaart brengen van de situatie waarin het kind zich bevindt en te onderzoeken of er een oplossing is die in het belang van het kind is. De beroepsgroep beschouwt deze werkzaamheden als diagnostiek (in brede zin). De bijzondere curator kan eventueel adviseren dat meer specialistisch psychodiagnostisch onderzoek en/of behandeling noodzakelijk is. De bijzondere curator rapporteert zijn bevindingen aan de rechter.

Met betrekking tot het verrichten van diagnostisch onderzoek door de bijzondere curator heeft het College van Toezicht van het NIP in een recente uitspraak⁷ (College van Toezicht NIP 19/18) vastgesteld dat de wetgever heeft bedoeld om de bijzondere curator een afgebakende rol te geven, namelijk 'het vertegenwoordigen van de minderjarige in en buiten rechte'. In dit concrete geval, waarin klager de psycholoog als bijzondere curator verweet geen diagnostisch onderzoek te hebben gedaan gericht op het stellen van een diagnose, strekte de opdracht van de rechter daar naar het oordeel van de tuchtrechter echter niet toe. In dit geval werd er door klager kennelijk gedoeld op specifiek diagnostisch onderzoek, bijvoorbeeld door middel van het afnemen van een psychologische test, gericht op een diagnose. Het is aan het professionele oordeel van de bijzondere curator om te bepalen of het binnen de onderzoeksopdracht past om eventueel een dergelijk specifiek diagnostisch onderzoek te doen of om daarover te adviseren.

Van belang is dat de bijzondere curator bij het uitvoeren van de opdracht binnen de grenzen van de opdracht en binnen de grenzen van de eigen deskundigheid blijft. Bijzondere curators werken volgens erkende methodieken. Het is aan de bijzondere curator om een passende methode of aanpak te kiezen om een dergelijk opdracht uit te voeren en de complexiteit waarin het kind zich bevindt in kaart te brengen, te weten kind, ouders en systeem van instellingen en professionals⁸. Hierbij hoort dat de bijzondere curator voldoet aan specifieke deskundigheidseisen.

Als de bijzondere curator wordt benoemd in een lopende procedure, dan wordt die procedure gedurende een door de rechter bepaalde termijn aangehouden, tot de rechter het rapport van de bijzondere curator ontvangt. De bijzondere curator heeft dus een door de rechter bepaalde termijn om het verslag op te stellen. Onder omstandigheden kan de bijzondere curator aan de rechter verlenging van deze termijn vragen, omdat deze bijvoorbeeld nog niet alle betrokkenen heeft kunnen spreken.

⁶ <https://www.nvo.nl/kwaliteit/beroepscode-en-tuchtrecht/uitspraken/cvt-18-09>

⁷ <https://www.psynip.nl/wp-content/uploads/2020/04/uitspraak-CvT-1918-ano.pdf>

⁸ Drs. L. Klaver, Wat is de meerwaarde van de bijzondere curator?, FJR 2018/34, afl. 5 – mei 2018, p. 150-153.

5. Wat is de rol en functie van de bijzondere curator?

De bijzondere curator wordt benoemd door de rechter. De rechter geeft de bijzondere curator een specifieke opdracht. De bijzondere curator treedt niet buiten deze opdracht of vraagstelling (artikel 22 Beroepscode NVO, artikel 28 Beroepscode NIP).

Het is voor (ortho)pedagogen en psychologen van groot belang zich er van bewust te zijn dat het optreden als bijzondere curator door de tuchtrechter wordt beschouwd als beroepsmatig handelen in de zin van de beroepscode (artikel 1 Beroepscode NVO, artikel 1.1. Beroepscode NIP). Zij worden door de rechter benoemd vanwege hun gedragswetenschappelijke deskundigheid en zijn daarmee aan te spreken op hun beroepsmatig handelen als (ortho) pedagoog of psycholoog.

De (ortho)pedagoog of psycholoog dient zich bewust te zijn van de rol en verantwoordelijkheid die deze op zich neemt in de rol en functie van bijzondere curator. Voor betrokkenen moet helder zijn waaruit de rol en taak van de bijzondere curator bestaat (artikel 22 Beroepscode NVO, artikel 63 Beroepscode NIP). De bijzondere curator bespreekt die rol en taak ook met cliënt/ouders en zorgt dat daar geen misverstanden over kunnen (blijven) bestaan (artikel 18 Beroepscode NVO, artikel 63 Beroepscode NIP).

Dit speelt des te meer wanneer de bijzondere curator al eerder als behandelaar of diagnosticus betrokken was of is bij het gezin of kind. In bovengenoemde Leidraad wordt als uitgangspunt genoemd dat de bijzondere curator voorafgaand aan de benoeming niet eerder contact heeft gehad met de minderjarige en andere belanghebbenden of betrokkenen. Als uitzondering hierop wordt de mogelijk al bestaande vertrouwensrelatie met de minderjarige genoemd. Wanneer deze juist de reden is waarom de (ortho)pedagoog of psycholoog als bijzondere curator wordt benoemd zou dit voorafgaande contact juist geen belemmering (hoeven) zijn, althans volgens deze Leidraad.

De beroepscode van de NVO en het NIP drukken (ortho)pedagogen en psychologen op het hart om bij de uitvoering van al hun werkzaamheden, dus ook in de rol van bijzondere curator, hun rolintegriteit zoveel mogelijk te bewaken. In deze context betekent dit dat ook de bijzondere curator het vermengen van professionele rollen zou dienen te vermijden, d.w.z. de moeilijkheden te onderkennen die het gevolg zijn van het gelijktijdig of opeenvolgend vervullen van verschillende professionele rollen (artikel 23 Beroepscode NVO, artikel 51 Beroepscode NIP). Het kan dus zijn dat het bestaan van een eerdere vertrouwensrelatie grond is om de opdracht als bijzondere curator juist niet te aanvaarden.

Nota Bene: de beroepscode verbieden het niet expliciet, maar roepen (ortho)pedagogen en psychologen met nadruk op om hier zorgvuldig bij stil te staan. De bijzondere curator heeft dus een *eigen professionele verantwoordelijkheid*, ook in geval de rechter dit niet als bezwaarlijk of juist als wenselijk zou zien, om tot het professionele oordeel te komen of er moeilijkheden te verwachten zijn als gevolg van de eventuele rolvermenging. Wanneer de bijzondere curator dit niettemin verantwoord vindt schept deze daarover duidelijkheid tegenover alle betrokkenen, zo stelt de beroepscode (artikel 23 Beroepscode NVO, artikel 51 Beroepscode NIP).

6. Wat zijn de kwaliteitseisen bij het verslag?

Kwaliteitseisen die aan een kwalitatief goed advies of verslag worden gesteld zijn onder meer dat het verslag in begrijpelijke taal is opgesteld, voldoet aan de daarvoor geldende vakinhoudelijke eisen, en aan de beroepsethische eisen die worden gesteld aan rapportage. Een advies of verslag voldoet aan de definitie van 'rapportage' in de beroepscode (artikel 37 Beroepscode NVO, artikel 1.15 Beroepscode NIP). De bijzondere curator zorgt er voor dat de bevindingen en conclusies alleen betrekking hebben op de aan het verslag ten grondslag liggende doel- of vraagstelling, zoals verwoord in de opdracht van de rechter (artikel 37 Beroepscode NVO, artikel 28 Beroepscode NIP). Er wordt niet meer informatie opgenomen in het verslag dan noodzakelijk voor de rapportage passend bij de opdracht zoals de rechter deze heeft geformuleerd. Dit bevestigt het College van Toezicht van de NVO (CvT 18/09)⁹.

Het verslag van de bijzondere curator is beschrijvend van aard en gebaseerd op feiten. Indien de bijzondere curator het noodzakelijk vindt om een professioneel oordeel, mening of hypothese in het verslag op te nemen, dan wordt duidelijk vermeld dat het gaat om een professioneel oordeel, mening of hypothese. Ook moet het professionele oordeel/advies van de bijzondere curator voldoende onderbouwd zijn. Zo wordt bijvoorbeeld een stoornis alleen vermeld als deze daadwerkelijk is gediagnosticeerd¹⁰. De bijzondere curator blijft binnen zijn deskundigheidsterrein. Een bijzondere curator dient zich bij de uitoefening van de aan hem door de rechtbank opgedragen speciale taak te houden aan "Leidraad werkwijze en verslag bijzondere curatoren ex artikel 1:250 BW", die door alle rechtbanken en gerechtshoven in Nederland is geïmplementeerd, met daarin voorschriften met betrekking tot de werkwijze van de bijzondere curator.

⁹ <https://www.nvo.nl/kwaliteit/beroepscode-en-tuchtrecht/uitspraken/cvt-18-09>

¹⁰ Voor zover diagnostisch onderzoek onderdeel is van de opdracht van de bijzondere curator geldt het Landelijk Kader Forensische Diagnostiek Jeugdzorg.

Dat neemt echter niet weg dat de bijzondere curator ook is gebonden aan de verplichtingen die de beroepscode hem oplegt. In de beroepscode van NVO en NIP zijn de kwaliteitseisen die stevast door de tuchtrechter aan rapportages worden gesteld vastgelegd (artikel 37 Beroepscode NVO, artikel 97 Beroepscode NIP). Eén van die eisen is dat de bevindingen en conclusies behoorlijk moeten zijn onderbouwd, een eis die overigens ook in de Leidraad Werkwijze aan het verslag van de bijzondere curator wordt gesteld. De conclusies dienen in ieder geval zodanig te zijn onderbouwd, met voorbeelden en observaties, dat de bevindingen en conclusies begrijpelijk zijn. De bijzondere curator doet dat op wetenschappelijk verantwoorde wijze. Het College van Toezicht van de NVO (19/18) bevestigde in een uitspraak dat de eisen die in de beroepscode worden gesteld aan een rapportage ook gelden voor het verslag van de bijzondere curator¹¹.

Het verslag voor de rechter is in voor betrokkenen begrijpelijke taal geformuleerd. Zo nodig wordt een aparte toelichting voor het kind (en ouders) gemaakt passend bij diens bevattingvermogen. De toon van het verslag is 'ontschuldiging', dat wil zeggen dat het niet aan de bijzondere curator is om 'schuldigen' aan te wijzen als het gaat om het ontstaan en/of voortduren van het belangenconflict tussen de minderjarige en de ouders en/of voogd of andere betrokkenen. De bijzondere curator houdt er bij de formulering van het verslag rekening mee dat onderdelen van het verslag door de griffier kunnen worden overgenomen in de uitspraak en formuleert het verslag zo neutraal en objectief mogelijk.

Correctie- en aanvullingsrecht

Betrokkenen hebben op grond van de beroepscode het recht om feitelijke onjuistheden te corrigeren en om een verklaring met hun zienswijze toe te voegen aan het verslag. In de praktijk stelt de bijzondere curator betrokkenen gedurende het werkproces in de gelegenheid om hun correctierecht te gebruiken. In de Leidraad Werkwijze is opgenomen dat de rechtbank/het Hof het verslag aan betrokkenen toestuurde met het verzoek om binnen veertien dagen te reageren. In de praktijk wordt het recht om een verklaring toe te voegen vormgegeven doordat betrokkenen hun visie of zienswijze over het verslag bij de rechter (ter zitting) kunnen inbrengen (artikel 39 Beroepscode NVO, artikel 69 Beroepscode NIP). In de in paragraaf 3 genoemde uitspraak van het College van Toezicht van het NIP (CvT 19/18) heeft het College ook uitspraak gedaan over het correctierecht. Volgens het tuchtcollege kan het Werkproces benoeming bijzondere curator o.g.v. art. 1:250 BW niet op een lijn worden gesteld met een wettelijke regel waarvan de bijzonder curator verplicht zou zijn om af te wijken (voorwoord Beroepscode NVO, artikel 5 Beroepscode

NIP). Het in de beroepscode vastgelegde correctierecht heeft voorrang en is ook niet in strijd met het werkproces. De bijzondere curator heeft volgens het tuchtcollege de professionele autonomie om betrokkenen in de gelegenheid te stellen om hun correctierecht te gebruiken *alvorens* het verslag aan de rechtbank of het Hof te sturen. Daarbij kan het alleen gaan om feitelijke onjuistheden en niet om de bevindingen en conclusies. Die laatste behoren tot de professionele verantwoordelijkheid van bijzondere curator (artikel 39 Beroepscode NVO, artikel 93 Beroepscode NIP). Het tuchtcollege wil hiermee nog eens benadrukken dat de bijzondere curator zich ook in die functie aan de verplichtingen uit de beroepscode moet houden. Ook het College van Toezicht van de NVO (19/18 en 18/09) bevestigt dat het recht op correctie en het recht op toevoegen van een eigen zienswijze/verklaring geldt voor het verslag van de bijzondere curator¹².

Blokkeringsrecht

In de Leidraad Werkwijze is vastgelegd dat de bijzondere curator voor het aanbieden van het verslag aan de rechtbank **niet** de goedkeuring van betrokkenen nodig heeft. Dit houdt een uitzondering in op het blokkeringsrecht, zoals dat in de beroepscode is vastgelegd (art 40 Beroepscode NVO, artikel 94 Beroepscode NIP). De bijzondere curator doet er goed aan om betrokkenen hierover voorafgaand aan het uitvoeren van de opdracht te informeren.

Het blokkeringsrecht is weliswaar niet letterlijk in de wet (art. 1:250 BW) uitgesloten, maar de Leidraad stelt expliciet dat de betrokken ouders geen toestemming hoeven te geven voor het verstrekken van het verslag van de bijzondere curator aan de rechter. Het uitbrengen van het verslag aan de rechtbank is immers onderdeel van de opdracht aan de bijzondere curator. Het verslag is een belangrijke voorwaarde voor de rechter om tot een beslissing te kunnen komen over belangrijke zaken die de minderjarige betreffen. Binnen doel en grenzen van de opdracht van de rechtbank is het van belang dat relevante en noodzakelijke gegevens kenbaar worden gemaakt aan de rechter. Voor het overige dient de bijzondere curator zich te houden aan de geheimhoudingsplicht en in het verslag geen gegevens op te nemen die niet relevant en niet noodzakelijk zijn voor de opdracht.

7. Hoe blijft de bijzondere curator objectief en onafhankelijk?

De beroepscode legt (ortho)pedagogen en psychologen de professionele verantwoordelijkheid op om onafhankelijk en objectief op te treden. Dit betekent dat ook bijzondere curators hun beroepsmatig handelen niet zodanig laten

¹¹ <https://www.nvo.nl/kwaliteit/beroepscode-en-tuchtrecht/uitspraken/cvt-19-18>

¹² <https://www.nvo.nl/kwaliteit/beroepscode-en-tuchtrecht/uitspraken/cvt-19-18>
<https://www.nvo.nl/kwaliteit/beroepscode-en-tuchtrecht/uitspraken/cvt-18-09>

beïnvloeden dat zij hun werkwijze en de resultaten daarvan professioneel niet kunnen verantwoorden (artikel 2 en 10 Beroepscode NVO, artikel 41 Beroepscode NIP). In de genoemde Leidraad wordt ook expliciet de verantwoordelijkheid van de bijzondere curator benoemd om zich onafhankelijk en objectief op te stellen en te gedragen ten opzichte van de minderjarige. Dit is de primaire belanghebbende in juridische zin, beroepsethisch kan deze worden gezien als de cliënt (of in ieder geval betrokkene) van de bijzondere curator. Op grond van de beroepscode kan ook goed worden verdedigd dat dezelfde objectiviteit en onafhankelijkheid van toepassing is op het optreden en de bevindingen ten opzichte van de ouders en eventuele andere betrokkenen. Ook zij kunnen, direct of indirect, in hun belangen worden geraakt door het beroepsmatig handelen van de bijzondere curator (artikel 2 en 6 Beroepscode NVO, artikel 1.2. Beroepscode NIP) en dienen met respect en onbevooroordeeld te worden bejegend.

8. Hoe voorkomt de bijzondere curator dat hij op de stoel van de rechter gaat zitten?

Dit uitgangspunt raakt aan de rolintegriteit van de bijzondere curator en de objectiviteit en onafhankelijkheid die van hem mag worden verwacht. Neem geen bevindingen en conclusies in het verslag op die aan het oordeel van de rechter zijn voorbehouden. De bijzondere curator kan wel een onderbouwd standpunt innemen of advies uitbrengen wanneer dit past binnen de opdracht.

September 2021

*Copyright © 2021 NVO Nederlandse Vereniging van
Pedagogen en Onderwijskundigen.*

*Niets uit deze beroepscode mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen of in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, zonder
voorafgaande toestemming van de NVO.*

Dit is een uitgave van de NVO.

*Churchilllaan 11
3527 GV Utrecht
(030) 232 24 07*

*info@nvo.nl
www.nvo.nl*